

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Postilla Guillermi super Epistolas et Euangelia: per totius
anni circu[m]itum: De tempore/ Sanctis/ et pro defunctis**

Guilelmus <Parisiensis>

Basel, 1513

VD16 E 4385

Secunda Euangeliu[m]. Cu[m] defce[n]disset iesu.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30573

Dominica. II. post octa. Epipha.

Ea Choc ini. r̄c. Et mani. gliaz suā.
Blo. i. latente diuinitate rōne edificatiois
discipuloꝝ. **T**ā subdit: b **C**Et credide.
in eū discipuli eiꝝ. i. firmi crediderūt:
qz viſo miraculo roborati sunt in fide am-
plius & amore eiꝝ.

Abnotandum q
sanctus Thomas
de aquino in tertia
pte sc̄m. q. 54. di-
cit: q dñs an illud
miraculū cōuersio-
nis aque in vinum
nullū aliud fecit in
humana natura: et
ideo libellus de in-
fācia saluatoris cō-
trarium huīus di-
cens reprobat est
tanꝝ ab hereticis
confectus: vt parz
in decreto Belasii.
vnde circa presens
euāgelium vbi di-
citur: Alpīe fa-
cte sunt i chana
galilee r̄c. Queri-
tur quid efficit ma-
trimoniū? Refō-
der Hugo de pra-
to: q consensus ex-
preslus voluntarius
& nō fictus vel coa-
ctus de verbis de p̄sentī efficit matrimo-
niū: carnis autem copula ipsum consum-
mat. Alia autem que precedunt: vt p̄mis-
sio de accipiendo sunt sponsalia: nec effi-
ciunt matrimoniuꝝ. Similiter q comitant:
vt missio annuli qui est signū matrimonij
& instrumentū. Et omnia alia que obserua-
tur in matrimonio: sunt quedam solenni-
tates matrimonij: non q efficiant matri-
monium. Et consensus ille est in cohabiti-
tationē perpetuam & in copula carnalez.
Item notandum q inter christianum et
quācunq; alia personam non bapticata
non potest esse coniugium: et baptismus
sc̄t ianua om̄is sacramentoꝝ. Similiter
si aliquis infidelis convertitur ad fidem:

et eius vpoz nollet converti: potest accipe S
re aliam vpoz. E simile est de vrore: qz 2. L. o. 6.

Sad finē conuiuit.
seruasti bōnū vinū vloꝝ adhuc.
Hoc fec̄ initiuꝝ signoꝝ i chana
latente dītate.

a galilee. Et māifestauit gliam suā
plus firmati sunt: & de nouo alio se iunxerunt.
b Et c̄diderūt in eū discipuli eiꝝ.

I Domica. II. post octa. Epipha.
dñi. Euāgel. Mat. VIII. a. in p̄n.

Fa il-
lō tem-
pore. Lūm
s vbi docuit disci-
pulos.
descendisset
jesus de mō-
s q expectabant ei
te: secutę sūt
eū turbę mltę

Gulj. feria. v. luna. xvij. inditio. iiii. Blo-
sa. Postq; domin⁹ docuerat sc̄z discipu-
los in monte: descendit in vallem: vt tur-
bas doceret: & sanaret turbaruz infirmos
que sequebantur: cum discipulis em̄ tan-
q; perfectioribus sermonem fecit in mon-
te: turbis autem tanq; imperfectis in val-
le predicauit: & b̄m Baymo. exēplo chri-
sti debent facere predicatores: vt in dig-
nificatione sua habeant sermonem tempe-
ratum: et sicut sciunt vnumq; capere
posse: ita & verbum dei annunciente. Un-
de etiā Grego. Scđm capacitatē auditio
rū formādus ē sermo docoir. d **C**Se-
cute sunt eum turbe. Gor. p̄e quaruz
seq̄la & edificationē inouebat ad faciēdus

A miracula. a **E**t ecce lepro. veniens
scz cū fide cordis. b **A**dorabat eū.
cū humilitate corporis. vnde in euāgelo
dicit/genus exiit. Et alibi dicit: p̄cidit i fa-
cie: q̄ oia humilitatē indicat. **O**nge. Ha-
buit eñ tria iste le-
prosus in se: q̄ q̄cū
q̄ se habuerit: ni-
bil a deo sibi nega-
tur. **P**rimū ē fides
qđ tangit cū dicit:
Adorabat eū. **T**ā
Jaco. 1.2. Postuler autē in si-
de nibil besitanſ et
dabitur ei. Secun-
duz est humilitas:
qđ notaſ: cū dicit:
p̄cidit in facie. vñ:
Eccl. 35. c. **O**ratio humiliati-
tis se celos pene-
trat. Tertiū est de-
uota oratio: qđ no-
taſ cū dicit: Dñe si
vis potes me mū-
dare. **H**ic est p̄fide
randū: qm̄ sapienter
habuit ſe ille lepro-
sus: tunc primo ad
fidem cōuersus. Non em̄ desiderauit fa-
nitatem corporis: niſ inquantū illa eſſet
animę ſalutis: et ideo orauiit ut dñs eum fa-
naret: ſed illius voluntati cōmisiſt an eum
fanare vellet: qui ſolus nouit quid ſuę cō-
grueret ſaluti. **A** quo leproſo adhuc in ſi-
de neophyto nos a pueritia i fide christi
nutrit exemplū recipere debem⁹: vt bo-
na fortune/bona nature: et quecūq̄ terre-
na quibus contingit bene et male vt: nō
petamus a deo: nec ea queramus niſ in-
quantū necessaria ſunt ſuſtentationi nr̄e:
et expediencia noſtre ſaluti. Nihil em̄ no-
bis bonū eſt: niſ noſtra felicitas eterna:
et ea que nobis ad iſtam cōsequendā pro-
ſciuit/ſue proſpera/ſue aduersa. c **E**t
etten. i.e. ma. tert. eū di. **V**olo: mū-
dare. **A**nde Damas. Humilitas christi
erat organum et instrumentū diuinitatis.
Et ideo ſicut artifer mediata instrumento
operat: ſic virtus diuina i christo per ap-

plicationē humanitatē: a qua miracula
ſiebant quādoq; ſicut hunc leproſum tan-
gendo ſanauit. d **E**t confeſtim mun-
data eſt lepra eius. f. totalitē: nō tm̄ di-
minate. vnde: Iſpe dixit et facta ſunt. vñ
Dī. 32. b.

Aug⁹. dicit: q̄ non
ſtatim post descen-
ſum de mōte fecit
hoc miraculuz: ſed
poſtq̄ sermonē in
loco capeltri fecit
turbis. Dicit enim
Chryſo. Post ſer-
mones immeſiate
pcedit ad miracu-
la: vt verbis prece-
detibus auctorita-
tem pſtarerit: vt mi-
rabilis in obib: mi-
rabilior appearat i
opere. e **E**t ait
illi iefus: Vlide nemini di-
xeris: ſz vāde et ondē te ſacerdo-
tibus: et offer munus tuū qđ p̄ce-
pit moyses in testimoniū illis. g

Locationē humanitatē: a qua miracula
ſiebant quādoq; ſicut hunc leproſum tan-
gendo ſanauit. d **E**t confeſtim mun-
data eſt lepra eius. f. totalitē: nō tm̄ di-
minate. vnde: Iſpe dixit et facta ſunt. vñ
Dī. 32. b.

Squidam deprecatus
ēſt.
Et eccē leproſo veniēs adorabat
eū dicens: Dñe ſi viſ potes me
ſalepra
mūdare. **E**t extēdēs iefus manū
eft. i. vt ſias mūdus a lepra.
ſ passiuum
ſ leproſo.
ſ. i. ne p̄ mūdato te ha-
beas: niſ oſtēdas prius et pſenteſ te ſacerdoti.
Et ait illi iefus: Vlide nemini di-
xeris: ſz vāde et ondē te ſacerdo-
tibus: et offer munus tuū qđ p̄ce-
pit moyses in testimoniū illis. g

Nos ē: nō nobis ſz deo aſcribere debem⁹.
Unde. Non nobis dñe nō nobis/led no-
mi tuō da gloriā. f **G**z vade ſide
te ſacer. et offer munus tuū qđ prece.
moyses. ſciliq̄ duos paſſeres offerebat
pro emundatione ſua: vñus eorū occide-
batur: et alter in ſanguinem illius intinge-
bat: et ſic dimiſſus euolauit. g **I**n te-
ſtimo. il. i. vt coꝝ testimoniō ſan⁹ habeat
Quare christ⁹ leproſa ſanatū miſit ad ſa-
cerdotes: Rifto ſm Gor. Primo. p̄ le-
gis approbationē. Scdo. ppter miraculi
cōfirmationē. i. vt teſtes eſſent miraculi.
Tertio. ppter eoꝝ veſtitatē: vt vidētes cre-
derent et ſaluarēnt. Quarto. ppter erudi-
tionē noſtrā: vt nos etiā ſacerdotes hono-
remus. Quinto in exēplū pteroribus: qui
ſunt lepra peccati infecti; qb⁹ dixit: Hę. i.
non ſtate. Et oſtēdite: nō occultate: **G**oſi
nō alios: ſacerdotibus: qui habēt po-
tētatem remittendi peccatū vñ: **A**ccipite. **J**oſ. 20. f.

Dominica. II post octa. Epiphanie

E spiritus sanctus: quorū remiseritis peccata/
 remittetur eis. a **C** Lū aut̄ introisset
 caphar. accel. ad eū cētūro. i. quidā
 gētilis qui habebat boīs in armis sub se
 ad custodiam ipsius galilez. Tūc ēm̄ terra
 iudeorum subiecta
 erat romanis: a q.
 b² illuc erat posic²
 cētūro ille. Iste au
 te cētūro auditis
 ch̄isti miraculi: fir
 mis credidit q̄ pos
 set sanare seruū ei
 q̄ erat ei valde cha
 rus: z ideo de eius
 sanatiōe fuit valde
 sollicitus. b **C** Ac
 cessit ad eū cen
 ro. eu: z v. Dñe
 puer meus. seruū
 noians puerū suū.
 Hoc est cōtra sup
 bos: q̄ famulos de
 dignatur. c **I**a
 cet in do. sc̄z non
 potes venire ad te.
 Hoc ē p̄tra ih̄ua
 nos dños q̄ expel
 lūt infirmos famu
 los a domo sua: et
 mittūt ad hospita
 le. d **P**a. z ma
 le toz. Ch̄is. Ja
 firmitatem tñmo
 do exposuit: sed sa
 nitatis remedii in
 potestate miseri
 cordie ei² dimisit.
 e **E**t ait il. iel²:
 Ego ve. z cu. eū
 Unde Beda. Qui ad sanandum filii re
 guli ire noluit: ne diuites honorare vide
 returnat seruū vadit: ne seruilem conditi
 onem spreuisse putaretur. f **E**t rñdēs
 centūro ait: Domine non sum di
 gnus. sc̄z quia gentilis sum. vnde Hie
 ro. Quia gētilis fuit: z forte idola stabat
 in domo sua: ideo noluit ut ch̄istus intra
 ret ne in hoc offendere. g **E**t intres
 sub tectū meū. Gō. nō dicit palatiū: li
 cer princeps esset: sed tectū p̄g humilita
 te sui: z cōsideratiōis magnitudinis ch̄ri
 sti. vnde Aug². Dicēdo se indignū: p̄stite
 se dignū: nō in cuius parietes: sed in cui²
 corp² intraret. Un
 de Orige. Quādō
 corpus et sanguī
 nē christi sumptu
 rus es: tunc domi
 nus tectum tuum
 vult intrare: et tu
 ergo humilians te
 ipsum dices: Do
 mine: non sum di
 gnus vt intres sub
 tectū meū: h̄ tñ dic
 vbo: z sanab̄ p̄
 er me: vñ Beda.
 Dagna fides que
 dice credit esse fa
 cere. h **C**lam z
 ego hō sum sub
 potestate consti
 tutus habēs sub
 me milites: z di
 co huic vade et
 vadit. sc̄ilicet quā
 tum ad negocium im
 plendum in absen
 tia. i **E**t alio.
 antiqua est grāma
 tica: z alio venit: et
 venit quādū ad of
 ficiū implendum
 in p̄senta. k **E**t
 ser. meo fac h̄: et
 fa. Et his conclu
 dit q̄ si dicto eius
 viuis vadit: et aliū
 venit: multo plus si christ² deus: z dñs di
 cat ifirmitati: vade: z vadet: z sanitati: ve
 ni et venier. l **A**udiēs aut̄ ielus. sc̄z
 q̄ sub velamēto carnis cētūro agnouisse
 excellētiā maiestatis. m **A**hiratus
 est. id est ad modum mirantis se habuit.
 n **E**t sequētibus se dixit: Amē di
 co yo. nō inue. tā. f. i. ll. i. in p̄lo iudai
 co. Qđ icelligēdū ē q̄tū ad facilitatē i cre

Bedendo: quia alii pluribus signis visis crediderunt: ille vero nullo miraculo viso/ solum audito creditus. a **C**Dico autem vobis: quod multi ab oriente et occidente venient: et recumbent cum abraam

cum habetur in euangelio hodierno. Circa prefens euangelium ubi dicitur: Extensis manus tergit eum dicens: Volo: mundare. Dicit hugo de pratorum scripturis sacris inuenimus tribus modis lepram suis se mundatam: que significat tres modos remissionis peccatorum. Primum

quidem modus fuit in ablutione aquae/

ut lepra Naaman: 4. Re. 5.8

Secundum nationem
a **B**icō autem vobis: quod multa ab oriente et occidente venient: et recubent cum abraam isaac et ioseph in regno cœlesti. **S**ed fidei. **S**ed mercede recipiet.

Tertium autem regni ejuscent in tenebris inferni: quod inuenierat per tenebras interiores que sunt culpe. **S**i pena nimis caloris

Do nebras exteriores. **I**bi erit fletus et stridor detinu. Et dixit iesus ceterum: **S**i pena nimis frigoris.

Entriorum tenebrarum sicut pñncipaliter missus est iñdī: **V**ade et sicut credidisti fias ad pñdicandū eis. **S**i credit eū sanaturū et constum.

CEt ejus iētūr in tibi: et sanat eū puer ex illa hora.

Btenebras exteriores, quod repulerat fidem christi: et sic remanent in peccatis suis obstinati. Et sic ejuscentur ad penas inferni: que dicuntur tenebre exteriores. **V**nde Gregorius. Interiores tenebre sicut cecitas m̄ctis: exteriores vero ḡtma non damnatiois. d **I**bi erit fletus et stridor dentium. **V**nde Rabanus. Fletus de ardore: stridor dentium de frigore soler ori. **V**nde dicitur: Transibunt de aquis nūmī ad calorem nūmī.

Et dixit iesus centuriō: **V**ade id est secute reuertere. **C**Et sicut credidisti, scilicet perfecte: sic **F**iat tibi in sanatione serui cui. b **E**t sanat eū puer, non filius sed seruus. **I**llā hora, qua scilicet dominus iesus dicit tibi: **F**iat tibi. **R**abanus. Fidei merito ostendit impertrasse salutē seruo. Ultimum notandum: quod legitur in euāgelio chris- tūm tres paralyticos curasse. Unum qui iacebat in portico triginta octo annos habens in infirmitate. Et aliū qui portabatur a quatuor viris in grabato. Tertium qui fuit seruus centurionis: si

ne ad sacerdotes: et significat confessio- nem: in qua et per quam peccata mundantur. **V**nde: Confitemini alterutrum pecca- ta vestra: et orate pro inimicis ut saluemini.

Tertius modus fuit in tactu manū christi:

Sicut hic dicit: Extendes manus tuam et c.

et significabat bona operationē. **M**anū si homo in peccato mortali existens nō des-

perat: sed facit bona opera orando: ie-

nando: elemosynas dando: verbū dei au-

diendo: tunc dñs iesus christus eo citius

illuminat eum: et nō patitur eum perire:

sed reducit eū ad penitentiam: ut pater in

Cornelio centurione: de q̄ legit: Eleemosynas

syngunt et orationes ascenderunt in conspe- ctu dei. Et ad eū missus ē beatus petrus ap̄l's

et baptizare eū. Sed si in p̄tō moralē

existēs negligē bona op̄ari: ut multi stu-

ti faciūt dicētes: Ad qđ p̄dest mihi bona

op̄ari: tūc de derelinquit qñq̄ tales: ut tā-

dem sic in p̄tō suis moriatur et damna- bunt. **G**o de hoc dicit in decreto: In pec- catis existēs debet bona opera facere:

De po. mis. s. ca. fallas

Dominica. III post octa. Epiph. dñi

E ad penitentiam. Sequitur. Tade osten-
de te sacerdoti. Mic rep: chēdē errorem
pauperum de lugduno: dicentiū nō esse
necessarium sacerdoti confiteri: quia qui
libet bonus christianus est sacerdos.

Postilla

A Scēdē
te ieu.
i nau.
viiij. Historia hui
euāgelū facta ē an
no christi. xxxij. ka
len. Augusti. feria.
v. luna. vii. Inditio
ne. iiiij. Ante initium
illius euāgeliū scri
bit sanctus Mat
thēus in eodem ca
pitu. q vñ de scri
bis accessit ad ieu
et ait illi: magister
sequar te quo cū
ieris. Dicit ei: Vul
pes foureas habet:
et volucres cgl ni
dos filius autē ho
minis n̄ habet vbi
caput suū reclinet.
Et statim sequitur
euāgelium hodieſ
unia. Ascen
dente ieu in na
uiculam. Unde
Chrys. Luz multa
et mirāda domin⁹
ostēdīſſet in terran
trahit ad mare: vt
ibidem excellentio
ra opera demonstra
ret inquitens terre
marisq dñm se ostenderet. b **T** Secuti
sunt eū discipuli eius. et transfiſtates
cū eo. c **T** Et ecce motus. i. maris tur
batio. vñ: Qui cōturbas. pſundū maris:
Et ista turbatio maris non fuit naturalis
sed imperio christi facta est diuina virtu
te: vt manifestareſ virtus christi discipu
lia eius. d **M** agnus. scilicet vt mai
apareret miraculū. e **F** actus est in

p. 64. b

mari. id est stagnō genezareth. f **T** ita g
vt nauicula operiretur fluctibus.
supple fere. Et dicit operireſ: t non sub
merget: quia nauis christi concuti pōt/
sed submergi nō pōt. Cuius figura oſten
ſaleſt in area Moe:
vt pater in libro ge Schē
nessis. g **T** pſe
xō dormiebat.
Lyra. et hoc dupli
ci de cauſa. Prima
vt veritas humanae
nature in eo ostēde
reſur. Dormiebat
enī corpore: sed vi
gilabat dītate. Se
cūda; vt discipuli
periculo positi ad
christū recurrerēt:
et auxiliū suū pe
terent: ideo sequit
b **C** Et accesserēt
ad eum discipu
li eius: et ſuſcita
uererit eū dicen
tes. deuotis p̄igia
bus. i **D** o. ſal
ua nos perim⁹.
id est perire timi
mus. k **S** alua
nos perim⁹. Ra
ba. S̄ vaces et be
nedicti discipuli
chriſti ſaluatorē vo
bifc̄ habet: et pe
riculum timet: vi
ta vobifc̄ est: et de
morte ſolliciti eis.
l **C** Et dixit eis:
ad ti. eſt. L. q.
d. nō debetis timere cū ſup̄is vobifc̄
quē vidisti tot. miracula facere in terra.
m **A** bōdice ſi. Chrys. ppter h vocat
eos modice fidet: q̄ licet crederet christū
poſſe eos liberare a periculo cū effet exi
tat: nō tñ credebāt q̄ h poſſet dormiens
facere: q̄ ſi perfecta fidē haberet: cognos
ceret eū tantā virtutē habere dormiendo
quātā vigilando: et tantā in mari quātā in

Dominica. III post octa. Epiph. Euāge. Mat. VIII. c. circq fine.

E nil
lo tpe.
ſ dum ieu ascen
debat in
Ascedente
ieu in nau
culā: ſecuti
ſunt eū disci
ſ in nauiculam.
puli eius. Et

ſ tempeſtaſ

ſ Ecce motus magnis factus ē in

ſ mari: uta vt nauicula operireſt flu

ſ regerent
ſ procellis. ſ tueſ

ſ tibus. I pſe vō dormiebat. Et ſ

ſ ſ es in tanto periculo.

ſ accederēt ad eū discipuli eius: t

ſ ſuſcitauerit eū dicentes: Dñe ſal

ſ ua nos perim⁹. Et dixit eis ief⁹: I

ſ q. d. nō veberens timere de fluctib⁹ maris: cū

ſ dñs cor vobifc̄ eſt nō modic⁹ quoad hēc ſide.

ſ Quid timidi eſtis modic⁹ ſidei? m

ſ ſuſcitauerit eū dicentes: Dñe ſal

ſ ua nos perim⁹. Ra

ſ ba. S̄ vaces et be

ſ nedicti discipuli
chriſti ſaluatorē vo

ſ bifc̄ habet: et pe

ſ riculum timet: vi

ſ ta vobifc̄ est: et de

ſ morte ſolliciti eis.

ſ Et dixit eis:

ſ ad ti. eſt. L. q.

ſ d. nō debetis timere cū ſup̄is vobifc̄

ſ quē vidisti tot. miracula facere in terra.

ſ m **A** bōdice ſi. Chrys. ppter h vocat

ſ eos modice fidet: q̄ licet crederet christū

ſ poſſe eos liberare a periculo cū effet exi

ſ tat: nō tñ credebāt q̄ h poſſet dormiens

ſ facere: q̄ ſi perfecta fidē haberet: cognos

ſ ceret eū tantā virtutē habere dormiendo

ſ quātā vigilando: et tantā in mari quātā in